

Dricksvattendirektivet

2017/18:FPM56

Näringsdepartementet

2018-03-08

Dokumentbeteckning

KOM(2017) 753

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (omarbetning).

Sammanfattning

Kommissionen har lämnat ett förslag till omarbetning av rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten. Förslaget innehåller bl.a. uppdaterade kvalitetsparametrar för dricksvatten, införande av en riskbaserad inriktning i direktivet, ökad transparens, åtgärder för att öka tillgången på dricksvatten och åtgärder när det gäller material i kontakt med dricksvatten.

Regeringen välkomnar förslaget till omarbetning av dricksvattendirektivet. Det är angeläget att en omarbetning av direktivet leder till rimliga avvägningar som tillförsäkrar befolkningen en hög dricksvattenkvalitet och adekvat konsumentinformation samtidigt som kostnadseffektiviteten och subsidiariteten beaktas. När det gäller material i kontakt med dricksvatten är det angeläget att dessa material är säkra och att denna del av den inre marknaden är välfungerande.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten antogs 1983 och har ändrats flera gånger. Bakgrunden till förslaget till omarbetning är främst det s.k. REFIT-programmet för regelöversyn. Inom ramen för programmet har kommissionen gjort en utvärdering av direktivet. Utvärderingen publicerades i december 2016. Även om direktivet lyckats väl när det gäller målsättningen

att förse befolkningen i EU med rent dricksvatten identifierade utredningen vissa problem; bl.a. ett behov av uppdateringar för att hålla direktivet relevant under kommande årtionden. Kommissionen menar även att ändringar behövs i förhållande till ramdirektivet för vatten och en tydligare integrering av dricksvatten som en del i vattnets kretslopp i naturen. Omarbetningen av dricksvattendirektivet utgör en del i en tänkt process med ändringar av andra vattenrelaterade direktiv t.ex. Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. Syftet är att åstadkomma mer samspelade regler inom vattenområdet. Förslaget till dricksvattendirektiv är också ett svar på ett medborgarinitiativ om dricksvatten.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget består av fem huvuddelar, uppdaterade kvalitetsparametrar för dricksvatten, införande av en riskbaserad inriktning i direktivet, ökad transparens, åtgärder för att öka tillgången på dricksvatten och åtgärder när det gäller material i kontakt med dricksvatten. När det gäller de föreslagna justeringarna av kvalitetsparametrar har dessa föregåtts av konsultationer med WHO. Vissa parametrar föreslås tas bort för att ersättas av nya som bedöms vara mer relevanta ur risksynpunkt, för andra föreslås justerade parametervärden. Nya parametrar är bl.a. perfluorerade föreningar, uran och vissa hormonstörande ämnen.

Vidare har förslaget målsättningen att hantera risker i distributionssystemet för dricksvatten innan det når konsumenten vid kranen. Av det skälet föreslås en riskbaserad inriktning där riskbedömningar ska göras för vattentäkten och distributionssystemet fram till kranen.

Åtgärderna för ökad transparens syftar till att öka förtroendet för dricksvatten, främja besparingar hos konsumenterna, öka kvaliteten på dricksvattentjänsterna och investeringarna i distributionssystemen. Det föreslås uppnås genom information till konsumenterna om kvantitet och kvalitet via fakturor och webbtjänster samt en förenklad och mer ändamålsenlig rapportering av dricksvattendata från medlemsstaterna till kommissionen.

När det gäller tillgång till dricksvatten föreslår kommissionen åtgärder för att öka tillgången till dricksvatten för utsatta och marginaliserade grupper som saknar säker tillgång till dricksvatten. I förslaget nämns bl.a. hemlösa och romer. Bland förslagen till åtgärder nämns bl.a. främjande av infrastrukturutveckling, gratis tillgång till dricksvatten på offentliga platser och informationskampanjer.

Slutligen föreslås åtgärder när det gäller material i kontakt med dricksvatten. Kommissionen föreslår att det införs bestämmelser om riskvärdering av distributionssystemen för dricksvatten. Det ska tillsammans med kommande mandat för standardisering enligt EU-förordningen för byggmaterial leda till en förbättring när det gäller hur reglerna för material i kontakt med dricksvatten fungerar. Förslaget motiveras av kommissionen med att systemet för ömsesidigt erkännande inte fungerar och leder till störningar på den inre marknaden.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

En ändring av dricksvattendirektivet bedöms främst påverka Livsmedelslagen (2006:804) samt medföra vissa ändringar av Plan- och bygglagen (2010:900) och Miljöbalken (1998:808). Det nuvarande dricksvattendirektivet är genomfört i livsmedelslagen (2006:804), livsmedelsförordningen 2006:813 och Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2001:30 omtryckt 2017:2) om dricksvatten.

Livsmedelslagen är en s.k. ramlag och innehåller därför huvudsakligen bemyndiganden, men även bestämmelser om myndigheters befogenheter och om förelägganden, viten och straffsanktioner.

En ändring av dricksvattendirektivet innebär att Livsmedelsverket kommer att behöva ändra sina föreskrifter på området. Eventuellt kan förslaget också komma att leda till behov av utredning om organisationen av vattenfrågorna.

Sammantaget bedöms omfattningen av förslagets effekter på svenska regler vara begränsad.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen har genomfört en konsekvensutredning av förslaget som redovisats i SWD(2017) 449 final. Kommissionen bedömer att inga ytterligare resurser behövs inom EU-budgeten. Förslaget förväntas kunna genomföras inom ramen för de befintliga anslagen för kommissionen och Europeiska miljöbyrån. Förslagets kostnader och konsekvenser på EU-nivå bedöms uppgå till mellan 5,9 miljarder euro och 7,3 miljarder euro. Kommissionen bedömer att kostnaderna främst kommer att bäras av vattenleverantörerna, vilket i Sverige är kommunerna. Konsumenterna skulle enligt kommissionen få en mycket marginell ökning av sina hushållskostnader som inte ska innebära någon risk för oöverkomliga kostnader för dricksvatten.

Kostnadsökningarna för svensk del är kopplade till hur pass omfattande kraven på kontroll av kvalitetsparametrarna för dricksvattenproduktionen blir med ett nytt regelverk och hur den riskbaserade inriktningen i regelverket genomförs. Kostnaderna för svenska dricksvattenproducenter blir högre, särskilt i början och för mindre producenter men det är oklart i vilken omfattning. Ökade kostnader hos dricksvattenproducenterna kan antas påverka konsumenterna via VA-taxorna.

Kommissionen bedömer att de administrativa kostnaderna för nationella myndigheter som försumbara eller minskande. Förenklade rapporteringskrav bedöms leda till att de årliga driftskostnaderna minskar med 0,35 miljoner euro. Kravet på stora och små vattenleverantörer att använda riskbaserade metoder för att kontrollera kvaliteten på dricksvatten bedöms av kommissionen leda till mindre behov av behandling vid dricksvattenproduktionen vilket innebär energibesparingar och mindre utsläpp av kemikalier till miljön. Den riskbaserade metoden bör enligt kommissionen också bidra till att förbättra hanteringen av föroreningar vid källan och tillämpningen av principen att förorenaren betalar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens förslag till omarbetning av dricksvattendirektivet. Förslaget är omfattande och komplicerat och behöver analyseras noggrant innan en slutlig svensk ståndpunkt kan lämnas. Det är angeläget att en omarbetning av direktivet leder till rimliga avvägningar som tillförsäkrar befolkningen en hög dricksvattenkvalitet och adekvat konsumentinformation samtidigt som kostnadseffektiviteten och subsidiariteten beaktas. När det gäller material i kontakt med dricksvatten är det angeläget att dessa material är säkra och att denna del av den inre marknaden är välfungerade.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Livsmedelsverket har remitterat förslaget med sista svarsdatum den 12 mars 2018. Remissinstansernas ståndpunkter är inte kända.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget grundar sig på artikel 192.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (f.d. artikel 130s i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen). Det är samma rättsliga grund som det direktiv som är under omarbetning.

Förslaget till direktiv ska antas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet med medbestämmande för Europaparlamentet. För beslut i ministerrådet krävs kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen hänvisar till att förslagets mål, att skydda människors hälsa, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför på grund av åtgärdens omfattning och verkningar bättre kan uppnås på unionsnivå och att unionen därför kan vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Kommissionen anser vidare att förslaget i enlighet med proportionalitetsprincipen inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Livsmedelverket skickade kommissionens förslag på remiss den 12 februari 2018 med sista svarsdatum den 12 mars 2018. Förslaget kommer att förhandlas på attachénivå i en rådsarbetsgrupp under Miljörådet. Förhandlingarna påbörjades den 13 februari 2018 med ett första möte i rådsarbetsgruppen där kommissionen presenterade förslaget för medlemsstaterna. Förhandlingarna väntas pågå under 2018 med ett antagande under 2019.

4.2 Fackuttryck / termer